

Täysistunto

Perjantai 6.9.2024 klo 13.00—13.29

Täysistunto alkoi klo 13.00. Täysistunto päättyi klo 13.29.

Puhetta johti puhemies Jussi Halla-aho (13.00—13.29).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. Hallituksen esitykset

Valtioneuvosto on 5.9.2024 antanut hallituksen esitykset HE 82-89/2024 vp.

2.2. Vastaukset kirjallisiin kysymyksiin

Eduskunnalle ovat saapuneet vastaukset kirjallisiin kysymyksiin KK 232, 250, 259-262, 264, 266, 269-275, 278-293/2024 vp.

3. Tiedusteluvalvontavaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 50/2024 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi tiedusteluvalvontavaliokunnan jäseneksi edustaja Eeva Kallin.

4. Suuren valiokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 54/2024 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi suuren valiokunnan jäseneksi edustaja Timo Harakan ja varajäseneksi edustaja Kimmo Kiljusen.

5. Lakivaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 55/2024 vp

Pöytäkirja PTK 81/2024 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi lakivaliokunnan varajäseneksi edustaja Anna-Kristiina Mikkosen.

6. Maa- ja metsätalousvaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 56/2024 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi maa- ja metsätalousvaliokunnan jäseneksi edustaja Helena Marttilan.

7. Talousvaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 57/2024 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi talousvaliokunnan jäseneksi edustaja Miapetra Kumpula-Natrin.

8. Suomen itsenäisyyden juhlarahaston hallintoneuvoston täydennysvaali

Vaali VAA 58/2024 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi Suomen itsenäisyyden juhlarahaston hallintoneuvoston jäseneksi edustaja Miapetra Kumpula-Natrin.

9. Lakialoite laiksi ehdokkaan vaalirahoituksesta annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 14/2024 vp Sebastian Tynkkynen ps ym.

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään perustuslakivaliokuntaan. — Keskustelu, edustaja Vigelius, olkaa hyvä. — Edustaja Vigelius on poissa. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

Keskustelu

13.02 Timo Heinonen kok: Arvoisa puhemies! Tässä lakialoitteessa otetaan kantaa vaalirahoitukseen. Pidän ihan myönteisenä sitä, että meidän vaalirahoitusta uudistetaan ja siihen tehdään muutoksia. Olisin mielelläni kuullut tässä tuon mahdollisen esittelypuheen-vuoron, mitä emme nyt kuulleet, ja olisin sitä voinut kommentoida, mutta huomiona, että näissä asioissa, joissa ollaan asettamassa vaalirahoitukselle tietynlaisia kattoja, itse olen toivonut tämän avoimuuden vahvistamiseksi sitä, että me voisimme mennä entistä enempi tällaiseen kirjanpitosuhteeseen vaalirahoitusjärjestelmään, missä siis selkeästi vaadittaisiin tietoa siitä, mistä raha on tullut ja mihin se on käytetty. Tällä hetkellä meillä jää aika pal-

Pöytäkirja PTK 81/2024 vp

jon tähän vaalirahoitukseen sellaisia avoimia kysymyksiä, jotka vaatisivat kyllä tarkennuksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja, Eestilä, olkaa hyvä.

13.03 Markku Eestilä kok: Arvoisa puhemies! Tämä sama asiahan nousee joka valtiopäivillä esille, ja tottahan se on, että jos ehdokas saa mittavan rahoituksen yksittäiseltä taholta, niin ei hän välttämättä vastusta tämän tahon ajamia asioita mutta ei hän kyllä päinvastaista mielipidettäkään tuo esille, jolloin kyllä se rajoittava tekijä on. Ja hyvään tällä tarkoitetaan. Se on toinen juttu, miten käytännössä näitä voidaan kieltää.

Mutta, arvoisa puhemies, ottaisin esille toisen merkittävän asian, joka tietenkin on henkilökohtainen mielipiteeni, liittyen vaaleihin. Kansanedustajat ovat monessa mukana, jopa neljällä tasolla, ja minun mielestäni syntyy jääviyden kaltaisia tilanteita — ja kyllähän kansanedustajien jaksaminen ja ajankäyttökin tulevat jollakin tavalla kyseeseen — silloin, kun joutuu olemaan paljossa ja monessa mukana. Toki siinä on hyvät puolet, ja joku voi vedota perustuslakiin siinä, että on perusoikeus olla vaaleissa ehdolla, mutta ehkä puolueitten pitäisi harkita sitä, että kansanedustajat enemmän keskittyisivät Suomen asioihin ja sillä tavalla rajoitettaisiin jossain määrin kansanedustajan oikeutta, ei olla vaaleissa ehdolla, vaan sitä, että jos hän tulee valituksi kansanedustajaksi, hänen pitää tehdä valinta, onko hän kansanedustaja vai siirtykö sittenkin esimerkiksi maakuntapolitiikkaan tai kuntapolitiikkaan. Todennäköisesti tulen tekemään tästä lakialoitteen, josta voidaan sitten keskustella.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, Oras, olkaa hyvä.

13.04 Oras Tynkkynen vihr: Kiitos, puhemies! Kun lakialoitteen tehnyt edustaja Tynkkynen Sebastian on siirtynyt tärkeään tehtävään europarlamenttiin, niin ainoana jäljellä olevana Tynkkynenä tässä salissa [Naurua] ajattelin puoltaa tätä hyvää lakialoitetta. Meillä vaalijärjestelmässä pitää pyrkiä ensinnäkin siihen, että avoimuus vaalirahoituksen suhteen on mahdollisimman laajaa, mutta myös siihen, että vaaliraha ei kohtuuttomasti vaikuta siihen, mikä on meidän kansanedustajien koostumus täällä eduskunnassa. Meillä pitää ensisijaisesti vaaleissa näkyä kansalaisten näkemykset, se, minkälaisia painotuksia he haluavat päätöksentekoon, ei niinkään se, keillä ja millä tahoilla on suurimmat mahdollisuudet rahoittaa vaalikampanjoita.

Mutta kun edustaja Eestilä edellä nosti esiin myös toisen tärkeän kysymyksen tästä kovin monen tason päällekkäisestä edustamisesta, niin pidän myös sitä tärkeänä keskusteluna. On hankala tilanne, jos samat ihmiset yhtä aikaa edustavat hyvin monella eri tasolla mahdollisesti ristikkäisiakin asioita, ja olisi hyvä löytää tähän yhteinen ratkaisu joko tällä edustaja Eestilän tulossa olevalla lakialoitteella, jota rohkenen jo ennakkotietojen perusteella lämpimästi kannattaa, tai sitten puolueiden välisillä sopimuksilla. Nyt hyvinvointialueiden vaalien lähestyessä olisi periaatteessa myös mahdollista puolueiden keskenään sopia siitä, millä tavalla ehdokkaita asetetaan yhtä aikaa eri vaaleissa. [Pia Viitasen välihuuto]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Honkasalo, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 81/2024 vp

13.06 Veronika Honkasalo vas: Arvoisa puhemies! Tämä on minusta erittäin kannatettava lakialoite, ja itse asiassa se oli ensimmäinen lakialoite, jonka myös itse kansanedustajana tein 2019, että pitäisi kaikkiin vaaleihin asettaa nämä kampanjakatot. Me tiedetään tutkimuksista se, että demokratia eriarvoistuu ja polarisoituu hyvin vahvasti sen mukaan, minkälaiset resurssit ehdokkailla on vaaleissa, ja ne resurssit ennakoivat myös vahvasti läpimenomahdollisuuksia. Sitten me tiedetään myös, että resurssit vaikuttavat paljon äänestysaktiivisuuteen, ja tämä on iso demokraattinen kysymys, josta meidän kaikkien pitäisi olla täällä salissa hyvin huolissaan. Tuorein esimerkki tästä vaalirahoituksesta on tietenkin eurovaalikampanja ja europarlamentaarikko Toverin tässä kampanjassa saama 100 000 euron yksittäinen lahjoitus, joka ylitti sitten yli puolet tästä vaalibudjetista. Tämä ei minusta ole demokratiassa terve kehitys.

Sitten mitä tulee näihin tuleviin kunta- ja aluevaaleihin, niin käsittääkseni tällä hetkellä vihreissä ja vasemmistoliitossa on linjattu, että suositus on se, että ei asetu ehdolle niin, että olisi edustettuna kolmella eri tasolla, mutta ajattelen niin — toki on hyvä, jos tällainen lakialoite tehdään, ja sitä varmasti itsekin lämpimästi tulen kannattamaan — että ennen kaikkea tässä pitäisi löytää yhteisymmärrys puolueiden välillä parlamentaarisesti. Eli ei ole järkevää se, että kaikilla kolmella tasolla ollaan edustettuina. Se on myös työmäärän näkökulmasta täysin epäinhimillistä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Pauli Kiuru.

13.08 Pauli Kiuru kok: Arvoisa herra puhemies! Tämä vaalirahoituksen yläraja pompahattaa aina määräjain tässä näkyville. Minä ymmärrän sen tausta-ajatuksen siinä, mutta se ei ole ollenkaan niin mustavalkoinen kuin annetaan ymmärtää. Miten määritellään, miten hinnoitellaan esimerkiksi lobbausryhmien, taustaryhmien antama medianäkyvyys erilaisilla somealustoilla, seminaareissa ynnä muuta? Siellä on paljon semmoisia kiertoteitä, jotka saattavat sitten toteutuessaan hämärtää sitä, jos me lähdetään myös itse asiassa sananvapautta rajoittamaan. Siis sananvapauteenhan kuuluu oikeus lähettää, vastaanottaa ja välittää viestejä kenenkään ennalta estämättä, ja jos ihminen käyttää vaikka omaa rahaa, niin halutaanko sitä nyt sitten rajoittaa?

Avoimuutta kannatan, Eestilän aloitetta kannatan jo etukäteen. Vaalirahoituksessa on paljon korjattavaa, koska tällainen ”kaikkea hyvää kaikille ry” mainoksen kulmassa, jos se ylipäätään on siellä kerrottu, ei kyllä kerro kovinkaan paljon siitä, mistä se raha todellisuudessa on siihen vaalikampanjaan tullut. — No joo, tämä riittää tässä vaiheessa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

13.09 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Elikä on tehty tällainen lakialoite vaalirahoituksen ylärajan muuttamisesta. En tiedä, varmaan se voisi olla semmoinen, että joku tietty taho voi lahjoittaa vain tietyn summan. Se on ihan ok, mutta ehkä sen pitäisi olla niin, että sen lahjoituksen voi tehdä vain esimerkiksi henkilö. Silloin, jos se olisi henkilö, lahjoitusta ei voisi tehdä enää osakeyhtiö tai joku ammattiyhdistys, jonka rahaa on ymmärtääkseni kanavoitu aika paljon tuonne vasemmistopuolueiden ehdokkaille joitakin reittejä pitkin. Se voisi olla parempi, että se olisi tällainen, että ainoastaan henkilö voi sen tehdä.

Sitten tuosta, kun Eestilä nosti puheessaan esille sen, että on ehdokkaita, jotka toimivat monella tasolla: Minä olen itse tehnyt semmoisen ratkaisun, että minä en ole kuntapoliti-

Pöytäkirja PTK 81/2024 vp

kassa enkä ole hyvinvointialueella vaan olen ainoastaan kansanedustaja, ja kun minusta tuntuu, että minun aikani ei piisaa täälläkään tehdä kaikkia asioita kunnolla ja perusteellisesti, niin ihmettelen, että toiset kykenevät hoitamaan niitä asioita monella tasolla. Mutta ehkä he ovat minua etevämpiä sitten. [Perussuomalaisten ryhmästä: Eivät ole!] — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vigelius, olkaa hyvä.

13.11 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Koska tämän lakialoitteen on alun perin tänne eduskuntaan jättänyt sittemmin Euroopan eduskuntaan, europarlamenttiin, valittu entinen kansanedustaja Sebastian Tynkkynen eikä hän voi siksi tätä puhetta täällä pitää, niin pidän sen hänen puolestaan.

Arvoisa herra puhemies! Helsingin Sanomat uutisoi 14. elokuuta, miten erään yksittäisen yrittäjäsuvun jäsenet olivat vuosien 2012—2024 aikana antaneet vaalirahoitusta poliitikoille yhteensä huiman 278 000 euron edestä. Tästä summasta pelkästään 118 000 euroa oli kanavoitu vuosien 2012, 2018 ja 2024 presidentinvaaleihin, kussakin saman puolueen ehdokkaan tukemiseen. Vastaavasti Helsingin Sanomat uutisoi 22. tammikuuta, miten erään presidenttiehdokkaan suurin yksityishenkilöltä saama lahjoitus oli siihen mennessä 67 000 euroa.

Arvoisa herra puhemies! Vaikka nykyinen vaalirahoituslaki antaakin hyvät mahdollisuudet ja keinot suoranaisten äänten ostamisen suitsimiseen, ovat presidentinvaalit nykyisen lainsäädännön puitteissa tästä säännöstä kummallinen ja omasta mielestäni täysin perusteeton poikkeus. Suomi ei voi samanaikaisesti ainakaan millään loogisilla perusteilla olla maa, jossa presidentinvaalien ehdokasta voi yksittäinen ihminen tukea 67 000 eurolla ja jossa Euroopan parlamenttiin, jonka vaaleissa myöskin koko Suomi on vaalipiirinä, voi tulla valituksi täysin nollabudjetilla. Siis senttiäkään ei todistetusti tarvitse käyttää, vaikka mieliinkin tulla valituksi valtakunnallisissa vaaleissa. Sen ovat jo perussuomalaiset todistaneet.

Vaikka vaalibudjetit eivät täällä Suomessa ole lähelläkään samaa kokoluokkaa kuin esimerkiksi Yhdysvalloissa, on kotimainen mediamme näemmä omaksunut Suomen presidentinvaaleissa vastaavanlaisen lähtökohdan rahan tuomasta edusta uutisoimalla hanakasti kunkin kampanjabudjetista, ja kukapa voisi heitä siitä syyttää. Jo eräästä vanhasta suomalaisesta sananlaskusta, jotka perinteisesti kätkevät usein hyvin paljon viisautta sisäänsä, löytyy samansuuntainen toteamus: ”Rahalla saa, ja hevosella pääsee.”

Arvoisa herra puhemies! Vaikka presidentinvaali onkin henkilövaali ja presidentti johtaa Suomen ulkopoliittikkaa, ei mielestämme ehdokkaalla kuitenkaan voida katsoa olevan sellaista asemaa tai ylimääräistä tärkeyttä, joka antaisi varakkaille yksityishenkilöille oikeuden ostaa vaalituloksen mieleisimmälle ehdokkaalleen. Suomen jo vuosikymmeniä jatkunut parlamentarismia kohti vienyt kehitys olisi täysin linjassa sen kanssa, että tämä vaalirahoituslaissa oleva kekkosmainen reliikki, joka asettaa presidenttiehdokkuuden muiden vaaleilla valittujen luottamustoimiehdokkuuksien yläpuolelle, korjattaisiin pikimmiten.

Arvoisa herra puhemies! Yli 15 000 euron lahjoituksia pystyy tekemään ani harva suomalainen, mutta niiden mukanaan tuoma kilpailuvaltti verrattuna suurimpaan osaan lahjoituksista on moninkertainen. Lahjoitussummaa rajaamalla ei blokattaisi kovinkaan montaa lahjoitustoimenpidettä, mutta sillä pystyttäisiin ehkäisemään suurien lahjoitusten voimalla tapahtuvien epäsuhtaisten asetelmien syntymistä.

Pöytäkirja PTK 81/2024 vp

Suomalaisten tulee itse pystyä tekemään ehdokkaista tasapuolinen harkinta ilman, että tietyt ehdokkaat saisivat suhteetonta kilpailuetua vain siksi, että heidän poliittinen linjansa miellyttää varakkainta osaa suomalaisista.

Arvoisa herra puhemies! Tämä aloite on merkittävä askel, joka näyttää suomalaisille, ettei heidän tai heidän naapurinsa ääni ole ostettavissa. Tämän vuoksi olisikin erittäin tärkeää, että presidentinvaalikampanjoille tehtäviin yksittäisiin lahjoituksiin asetetaan tämän aloitteen esittämä 15 000 euron rajoitus.

Kiitos europarlamentaarikko Tynkkysen puolesta Suomen eduskunnalle.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elomaa, olkaa hyvä.

13.15 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Tämä lakialoite vaalirahoituksesta on hyvin kannatettava. Se on oikeansuuntainen aloite, kun haluamme ehdokkaille mahdollisuutta tasapuolisemmin asettua ehdokkaaksi. Tämä on siis demokraattinen mahdollisuus, ja se paranee. Henkilökohtaisesti ajattelen niin, että jos ehdokkaat saavat erittäin suuria tukia, niin tällaista ilmaista rahaa ei olekaan. Tulee väkisin mieleen, että joku velvoite kuitenkin siellä taka-alalla on. Siksi tämä lakialoite on oikeansuuntainen, ja tätä voisi vähän sitten vielä tulevaisuudessa parantaa.

Edustaja Eestilä otti esille tärkeän asian. Jos kansanedustaja on hyvin monella pallilla, niin sellaista supernaista tai -miestä ei olekaan, joka ehtisi täysipainoisesti joka kokoukseen ja hoitaa asioita. Kansanedustajuus on hyvin tärkeä asia, joka pitää hoitaa ihan täysin sataprosenttisesti. Edustaja Eestilä, jos lakialoite tulee, niin kannatan kyllä sitä ja kirjoitan nimeni siihen. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

13.17 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Lämpimästi kannatan tätä aloitetta siitä, että lahjoitussummalle asetetaan myös presidentinvaaleissa katto.

Meidän vaalirahoituksen avoimuutta voisi lisätä monella muullakin tavalla. Esimerkiksi näitä rahoituskattoja voitaisiin madaltaa muihin vaaleihin myös. Tarastin komitea esitti 2009, että kunnallisvaaleissa katto voisi olla 10 000 euroa, eduskuntavaaleissa 50 000 euroa, europarlamenttivaaleissa 80 000 euroa — tämä siis se koko kampanjakaton koko. Avoimuutta lisäisi myös se, että kaikkien pitäisi tehdä nämä ennakkoilmoitukset eikä vain halukkaiden, kuten tällä hetkellä. Silloin se äänestäjä voi nähdä, mistä se rahoitus on tullut, jo ennen kuin tekee äänestyspäätöksen, ei vasta jälkikäteisraportoinnin kautta, joka meillä nyt on käynnissä.

Tästä Eestilän ehdotuksesta: Edustaja Ovaskan ja edustaja Salosen kanssa teimme viime kaudella aloitteen siitä, että olisi mahdollista, että otettaisiin vastaan sitten vain kahden tason päättäjäpaikkoja. Lämpimästi kannatan sitä, jos lakiesityksen muotoonkin se saadaan, hyvä näin. Ehdolla voi olla kaikilla tasoilla mutta sitten päättäjänä enää kahdella.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen, olkaa hyvä.

13.18 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Tämä vaalirahoitusta koskeva aloite, mikä tässä on kuultu, on minusta paikallaan, ja sitä kannattaa huolella miettiä. On väärin,

Pöytäkirja PTK 81/2024 vp

että ehdokkaat ovat selkeästi eriarvoisessa asemassa vain tämän rahoitustuen vuoksi, ja siinä on hyvä olla katto.

Täällä me puhumme demokratiasta ja vaalirahoituksesta. Tänä päivänä olemme puhuneet paljon demokratiasta tässä talossa. Meillä on maita ja aivan naapurissamme on maa, jossa ei tätä ongelmaa ole, jossa yksinkertaisesti ei ole vapaita vaaleja, joissa on vapaasti olevia ehdokkaita.

Meillä on poikkeuksellinen hetki juuri nyt, ja haluan siihen kiinnittää huomiota: Meillä on lehterillä Julija Navalnaja ja Vladimir Kara-Murza. [Suosionosoituksia] Molemmat ovat Venäjän opposition ja Venäjän demokraattisten voimien keskeisiä edustajia, ja minusta on arvokasta... — Kiitos näistä aplodeista, ja kiitos siitä, että saatoin sanoa nämä sanat. — Me tuemme heitä absoluuttisesti siinä työssä, mitä he tekevät demokraattisen yhteiskunnan rakentamiseksi tuohon meidän naapuriimme. Se on myöskin meille eksistenssikysymys, ja sen takia täysi solidaarisuus ja tuki heille. [Timo Heinonen: Slava Ukraini!] — Slava demokratitšeskoi Rossii tože.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Juvonen, olkaa hyvä.

13.20 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Tämä Sebastian Tynkkysen tekemä lakialoite on erittäin kannatettava. Tällainen rahoituskatto vaalirahoitukselle on tärkeä asia.

Olen erittäin huolissani demokratian toteutumisesta vaaleissa. Hyvin monet hyvät ehdokkaat, hyvät henkilöt jäävät valitsematta, koska heidän vaalikassansa on niin pieni, että rahat eivät yksinkertaisesti riitä niihin vaalien tekemisiin, ja tämä on huolestuttavaa. On vanha sanonta myös, että sen lauluja laulat, kenen leipää syöt, ja itse ainakin suhtaudun näihin suuriin vaalikassoihin hämmentynein mielin. Rahalla ei tulisi päästä eteenpäin myöskään politiikassa, mutta valitettavasti mitä isompi vaalikassa on, sitä todennäköisempää on, että sillä eteenpäin pääsee. Mainostaminen maksaa, lehtimainokset maksavat, radio-, televisio-, ja sinnehan se raha sitten uppoaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Poutala, olkaa hyvä.

13.21 Mika Poutala kd: Arvoisa puhemies! Lakialoite vaalirahoituksesta on ehdottomasti kannatettava, ja tässä puhutaan ihan tasapuolisuudestakin. Myös vaalirahailmoitus tulisi tehdä ennakkoon, niin kuin edustaja Hopsu tässä jo mainitsi. Asia, mitä tällä hetkellä ei valvota mitenkään, on rahan kerääminen vaalien väleissä, niin sanottujen kampanja-aikojen ulkopuolella. Tällä tavalla voi halutessaan kiertää näitä vaalirahoituslakeja, ja tämä ongelma tulisi selvittää tarkoin ja tehdä tarvittavat toimenpiteet.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

13.21 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! On aivan oikein, että vaalirahoituksesta keskustellaan aina määrävälein, koska aikahan muuttuu ja rahoitustavat muuttuvat tässä maassa ja rahaa on tarjolla yhä enemmän, kun maailmassa rahaa kuitenkin aika paljon on liikkeellä. Suomessa järjestelmä on mielestäni kohtalaisen hyvä — täydellinhän se ei ole eikä varmaan sellaiseksi tulekaan. Mutta korostan, arvoisat edustajakollegat ja hyvät ihmiset, sitä, että kun tämä maailma on mennyt semmoiseksi, että tiedotusvälineiden kautta tiedotetaan asioista, tv-mainokset maksavat ja niin edelleen, niin jos on pienillä ta-

Pöytäkirja PTK 81/2024 vp

loudellisilla mahdollisuuksilla oleva ehdokas, niin hänellä ei ole omaa rahaa varmasti siihen kampanjan käyntiin, niin että en pidä sitä mitenkään moitittavana tai huonona, että hän saa vaalitukea. Tästä on tehty vähän, sanoisinko, sellainen syyllistämisen keino, että kun joku saa vaalirahaa, niin sitten sitä revitellään vielä pari kolme vuotta lehdissä ja moititaan, että sait siltä ja siltä ja siltä taholta rahaa. Eihän se näin voi mennä. Kyllä vapaassa yhteiskunnassa, jos joku haluaa pienen pottinsa antaa vaalikampanjaan, pidän sitä erittäin hyvänä. Ehkä omalta osaltani yksi esimerkki: yhdessä vaalitulaisuudessa oli muuan henkilö, jonka taloudellinen asema ei ollut varmaan kovin vahva, mutta hän antoi 20 euroa minun vaalikampanjaani rahaa. Hän antoi vähästään, arvostan tätä suuresti.

Mutta se asia, mikä minun mielestäni tässä on iso juttu, on se, kun edustaja Eestilä puhui äsken siitä, että rajoitettaisiin ehdokkaaksi asettumista — vai ymmärsinkö oikein, että teidän lakialoitteenne tulee koskemaan sitä, voiko asettua yhteen tai kahteen? Varmaan edustaja Eestilä erinomaisena, taitavana kansanedustajana tietää tämän paremmin kuin minä, mutta sanoisin — jos äsken näimme tässä lehterillä henkilöitä, jotka ovat tämän vaalien karmurumman puolueen joutuneet kokemaan — että jos me lähdemme rajoittamaan ihmisen hakukkuutta asettua ehdolle, niin sitä hieman oudoksun. Mutta tämä lakialoittehan tuleeekin varmaan toki sitten perustuslakivaliokunnan harkittavaksi, ja se asia, mikä mielestäni on tärkeää, on se, että tässä asiassa jokainen ehdokas harkitsee itse, mihin pystyy. Sitähän ei kukaan ulkopuolinen pysty tekemään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joona, olkaa hyvä.

13.24 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa on tuotu esiin monia hyviä ehdotuksia, joilla tätä vaalirahoituksen avoimuutta voitaisiin lisätä, niin kuin tässä kyseessä oleva entisen edustaja ja nykyisen europarlamentaarikko Tynkkysen aloite, joka liittyy enemmänkin tähän presidentinvaalien yksittäisen lahjoituksen enimmäissummaan. Muun muassa edustaja Hopsu kävi todella läpi useampiakin ehdotuksia liittyen siihen, voitaisiinko ylipäätänsä näitä yksittäisten lahjoitusten enimmäismääriä tarkistella kaikissa vaaleissa tai voitaisiinko säätää pakolliseksi tämä ennakkoilmoitus, joka tänä päivänä on vapaaehtoinen, ja niin edelleen. Näitä erilaisia asioita monet meistä ovat täällä tukeneet jo pidemmän aikaa, ja siihen ehkä oma ihmetykseni vähän liittyykin, että sellaista vaalikautta ei ole tässä viime aikoina nähtykään, jolloin ei olisi useampia ehdotuksia tehty vaalirahoituksen avoimuuden parantamiseksi, mutta jostain kumman syystä, vaikka me kaikki niitä näköjään täällä kannatamme, ne eivät etene. Tyypillisesti kun vaalirahoitusta tai ylipäätänsä vaalilainsäädäntöä on Suomessa uudistettu, niin sehän on tehty puolueiden välisessä yhteistyössä, ja perinteisesti on ollut niin, että aina kulloinenkin suurimman puolueen edustaja on sitten kutsunut puolueet koolle ja on mietitty, mitä yhdessä voitaisiin tehdä.

Kun nyt nämä kaikki ehdotukset niin paljon tukea tässä salissa saavat, niin ehdottaisin, että puolueet nyt sitten yhdessä kokoontuisivat tämän asian äärelle ja miettivätkin, olisivatko nämä ehdotukset sellaisia, mitkä olisi syytä viedä eteenpäin, ja mikäli puolueet tällaiseen lopputulokseen päätyisivät, niin voisin kuvitella, että varmaan sitten aina kulloinenkin hallitus olisi valmis tällaisista asioista esityksen valmistelemaan ja tuomaan sen eduskunnan käsittelyyn ja eduskunta voisi sen säätää, koska muuten tämä tuntuu aina vähän huvittavalta, että me kaikki täällä kannatamme kyllä asioita mutta jostain syystä ne eivät näytä etenevän.

Pöytäkirja PTK 81/2024 vp

Arvoisa puhemies! Tähän loppuun on kyllä hyvä todeta myös se tärkeä toteamus, johon edustaja Hoskonenkin viittasi, että vaikka me kaikki täällä haluamme lisätä vaalirahoituksen avoimuutta, niin se ei tarkoita sitä, että vaalirahoitus olisi jotenkin paha asia, vaan demokraattisessa maassa on aivan oikein, että ihmiset ja yhteisöt niin halutessaan myös osallistuvat tukemaan niitä ehdokkaita, joita he haluavat tukea. Siinä ole mitään pahaa, mutta se pitää totta kai tehdä avoimesti.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vigelius, olkaa hyvä.

13.26 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! On vaikea keksiä aidosti mitään kovin pätevää syytä vastustaa tällaisia esityksiä, joissa kaikista suurimpia lahjoitussummia nimenomaan karsittaisiin tai jollain tavalla rajoitettaisiin. On kuitenkin demokratian ihan perusedellytyksiä, että myös sillä pienellä ja vähävaraisemmalla yksilöllä olisi aitoja mahdollisuuksia menestyä vaaleissa. Toki tämä aika, jota me elämme, jossa internet ja sosiaalinen media ovat mahdollistaneet yhä helpommin suuren tavoittavuuden alati pienemmällä rahallisella satsauksella, on tuonut demokratian lähemmäs ihmistä, myös ihmistä, joka ei välttämättä ole politiikassa kovin kokenut, joka ei ole välttämättä kovin iäkäs, jolle ei ole kerääntynyt vielä suurta varallisuutta. Internet, sosiaalinen media ovat mahdollistaneet sen, että yhä laajempi joukko suomalaisia on politiikan tavoitettavissa ja voi myös omat poliittiset mielipiteensä ja näkemyksensä tuoda mukaan yhteiskunnalliseen keskusteluun hyvin pienellä kynnyksellä ilman, että mainospaikat pitää ostaa täyteen tuhansilla euroilla. Se onnistuu nyt ihan sosiaalisen median päivityksellä ilmaiseksi.

Tämä aloitehan ei rajoittaisi millään tavalla sitä, että ihmiset edelleen lahjoittaisivat toistensa kampanjoihin. Se on edelleen hyvä asia, että meillä perustuvat ihmisten kampanjat paitsi omaan rahoitukseen myös erilaisilta järjestöiltä saatavaan rahoitukseen, myös yksityishenkilöiltä saatavaan rahoitukseen. Kukaan ei sinänsä sitä vastusta, että rahaa kerätään vaalikampanjoihin, koska se myös edistää demokratiaa, että vaalit näkyvät katukuvassa, mainoksissa, mutta kyse on siitä, kuinka paljon valtaa annetaan yksittäiselle lahjoittajalle määrittää, kuka yksittäinen ehdokas saa suurimman mainospaikan verrattuna siihen ehkä vähävaraisempaan yksilöön, joka tahtoisikin myös sanansa kuuluviin. Päinvastoin näkisin, että tällainen lakialoite nimenomaan tasaa niitä eroja, joita meillä on, tasaa niitä eroja, joita raha tuo vaalien käymiseen ja toisaalta päätöksentekijöiden valintaan tähän saliin. Näkisin, että nimenomaan sillä on merkitystä, että rahan sijaan vaaleissa korostuisivat arvot ja osaaminen, kyvykyys, kyky ilmaista itseään ja toisaalta tuhansien äänestäjien mielipiteitä. Se on varmasti meille kaikille tässä salissa lopulta tärkeämpi arvo kuin rahan valta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Arvoisat edustajat, pian alkavan suuren valiokunnan kokouksen vuoksi keskustelu ja asian käsittely joudutaan tässä vaiheessa keskeyttämään. Niitä jatketaan myöhemmän ajankohtana.

Keskustelu ja asian käsittely keskeytettiin.

10. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on tiistaina 10.9.2024 klo 14.00. Täysistunto lopetettiin klo 13.29.

Pöytäkirja PTK 81/2024 vp

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Antti Pelttari